

POSLOVANJE GOSPODARSTVA IN NEGOSPODARSTVA LANI

Za slovensko gospodarstvo bi bilo težko reči, da je v ekspanziji. Enako se tudi dogaja na nižjih ravneh, v mestu in občinah. Tako je lani v primerjavi s prejšnjim letom industrijska proizvodnja v Sloveniji padla za 12,4 odstotka, v Ljubljani za 15,5 odstotka in v občini Moste-Polje za 11,9 odstotka. Tako je bilo minulo leto že peto zapored, ko industrijska proizvodnja nazaduje v primerjavi z letom poprej. Pozitivno pa je, da imajo podjetja vse manjše zaloge, saj so imela za 6,5 odstotka manj zalog, kot leta 1990. Kot so ugotovila podjetja v občini, so imela minulo leto velike težave pri nabavljanju domačih in tujih surovin, saj le nekaj manj kot 60 odstotkov podjetij nima večjih težav s surovinami.

Naša podjetja so leta 1991 izvozila za 104 milijone dolarjev in uvozila za 142 milijonov dolarjev blaga. To pomeni, da je bil izvoz v primerjavi z letom poprej manjši za 15,5 odstotka in uvoz za 8 odstotkov manjši. Za 7,7 odstotka pa je upadel izvoz na konvertibilne trge. V tež številke o zunanjetrgovinski menjavi niso vključeni podatki o izvozu in uvozu na osnovi dodelave ali predelave blaga, kakor tudi ne posli z republikami nekdanje Jugoslavije. Občina Moste-Polje, kakor tudi Ljubljana in Slovenija minulo leto ni bila izvozno pozitivna.

Minulo leto je imelo blokiran žiro račun več kot pet dni več podjetij kot leto prej. Največ blokad je bilo meseca decembra in sicer 21. Podjetja, ki so imela blokirane žiro račune, so zaposlovala 3199 delavcev. Največ podjetij, ki so imela blokirane žiro račune je s področja, industrije, trgovine, financ in gradbeništva. V Ljubljani je lanskega decembra imelo 236

podjetij blokirane žiro račune.

Decembra leta 1991 se je število registriranih podjetij v občini Moste-Polje v primerjavi z letom prej povečalo za 53 odstotkov, saj je bilo registriranih kar 1021 podjetij. Nova podjetja so bila večinoma družbe z omejeno odgovornostjo. Decembra lani je bilo v občini 906 zasebnih podjetij, 20 v mešani lastni in 78 v družbeni lasti. Za 17 podjetij pa v registru še ni vpisana oblika lastnine. Od 1021 registriranih podjetij pa je minulo leto poslovala le dobra polovica, to je 586 podjetij, od katerih jih je 27 velikih podjetij, 40 srednjih in 519 majhnih. Vendar pa število podjetij še narašča, saj je bilo aprila letos v občini registriranih že 1346 podjetij.

Tudi v občini Moste-Polje narašča število nezaposlenih, ki je marca letos dosegla število 3778, kar pomeni 22,6 odstotka nezaposlenih v Ljubljani. Da bi nekoliko omilili težave nezaposlenih v občini je moščanski

izvršni svet pripravil program javnih del, kakor tudi subvencioniranje prispevkov novozaposlenih delavcev. Republika je za moščansko občino odobrila sedem projektov v katerih bo sodelovalo 46 brezposelnih oseb. Delo bodo dobili s popraviljem makadamskih cest, učno pomočjo učencem, čiščenjem bregov Ljubljane, urejanjem otroških igrišč in hišniškimi deli. Lani je občina pospeševala zaposlovanje tudi tako, da je subvencionirala prispevke za socialno varnost za vsakega novozaposlenega delavca pri obrtniku ali v podjetju. Tako so lani zaposlili 73 novih delavcev. S to dejavnostjo bo občina nadaljevala tudi letos.

Naša podjetja so v obračunih za leto 1991 ugotovile izgubo nekaj več kot milijardo tolarjev, kar je za 119 odstotkov več kot leto prej. Izgubo so imela 104 podjetja v občini, od tega 38 s področja financ in poslovnih storitev, 30 s področja trgovine in 19 s področja industrije, ki pa so »proizvedla« skoraj 70 odstotkov celotne izgube. V podjetjih z izgubo je bilo zaposlenih skoraj pet tisoč delavcev. V Ljubljani je izgubo imelo 721 podjetij. Največji del izgube 60,6 odstotka so proizvedla družbena podjetja, saj so mešana podjetja imela 36 odstotkov izgube in zasebna 3,4 odstotka.

ZDENKO MATOZ

SREDSTVA ZA DEMOGRAFSKO OGROŽENA OBMOČJA

Občina Moste-Polje se bo letos s tremi projekti potegovala za republiška sredstva, ki jih je ministrstvo za planiranje namenilo za razvoj demografsko ogroženih območij. S tem denarjem nameravajo v moščanski občini posodobiti lokalno cesto Prežganje-Janče skozi naselji Prežganje in Volavlje. Del denarja od republike bosta skušala dobiti tudi dva kmeta, in sicer za postavitev hlevov in za razvoj kmečkega turizma.

Pomočnica sekretarja za gospodarstvo Marjeta Sternad je dejala, da bodo letos na republiko ponudili le te tri projekte, saj imajo za njih urejeno vso dokumentacijo. Ker so bili pogoji razpisa zelo strogi, se bodo prihodnje leto potegovali za republiška sredstva za gradnjo vodovoda Pečovje-Prežganje, ki bi ga kasneje podaljšali do Malega vrha in Volavelj. Prav tako pa bodo skušali zgraditi novo pošto z no-

vimi telefonskimi priključki za krajevne skupnosti Besnica in Klopce. Ko bodo imeli za to urejene dokumente, se bodo prijavili na razpis.

Ker se lahko občina poteguje za republiška sredstva za razvoj demografsko ogroženih območij le za razvoj infrastrukture, morajo kmetje, podjetniki in obrtniki sami vložiti prošnje, občina pa jim pri tem pomaga. Od celotne vrednosti vsake na-

ložbe prispeva republika trideset odstotkov.

Nedavno je tudi izvršni svet naše občine sprejel razvojni program demografsko ogroženih območij predvsem za naselja Gabrje pri Jančah, Janče, Mali vrh pri Prežganju, Ravno brdo, Veliko Trebeljevo, Volavlje, Zgoranja Besnica, Vrh pri Dolskem in Zagorica pri Dolskem. V teh krajih naj bi okrepili gospodarske dejavnosti in turizem.

ZDENKO MATOZ

ŽELJE PO ZNANJU

Ob Ljubljani 36a. Večja pritlična soba in prostor pred njo je poln angleščine. Devet parov zvedavih oči žari v pričakovanju novega. Osem do deset let stari »tečajniki« sede na stoli ali slonijo na blazinah okrog nizke mize.

V rokah imajo angleške knjige, v ustih angleško govornico. Po slabih dveh mesecih! Vse sicer še ni tako, kot bi moralo biti, a drobna škotinja Denise kar spetoma opozarja na redke večje nerodnosti – predvsem fantičev, kajti ti morajo biti tudi pri napakah »močnejši«. Denise ve, da mora biti tako. Ve pa tudi, da bo vsak naslednji dan šlo bolje – vsem. Z nasmeškom včasih preide na slovenščino – v štirih letih se je naučila presenetljivo dobro! Ena od njih je.

Potem zapojejo, pa sprašujejo o vsem, kar jim pride na misel. Tule mladi Kodeljevčani so skupaj z nekaj Bežigradjani že kar vsestranski. Tamle je zabavni koteček in misel kar sama poleti k njemu. Nasproti je geografski »Babilon«, v enem kotu trgovina, v drugem jedilni kot, poleg pa spalnica in v sredini odsek ceste z vsem, kar sodi nanjo ali ob njo.

Pri predmetih so angleški napisi, prejšnje »lekcije« ostajajo tudi na stenah. Tabla je danes še prazna. Prospekti vabijo, televizor še molči, glasbeni stolp prav tako, pomanjšani biljard čaka na igralčke. Ker dežuje, odpadejo danes zoganje, sprehodi, živ-žav.

Nič kaj »šolsko« ni vse skupaj in vendar se učijo. In maja meseca, ko se bodo razšli, si bodo želeli še več znanja. To je dobro, kajti že zdaj se dobra volja pri sproščnem delu povezuje z željo po novih spoznanjih.

Denise Deeney je Škotinja. Pred dobrih štirimi leti je prišla k nam kot turistična vodnica – in ostala tu. Všeč so ji bili ljudje, njihovo življenje, kraji, jezik,

MED PREŽIVETJEM IN PRIVATIZACIJSKIMI IZKUŠNJIAMI

Tovarna zaves VELANA, ki je sicer bolj na obrobju naše občine, nikakor ni nepomembno podjetje, saj se je že davno otrešla vpetosti v ta čedalje manjši prostor. Nekdaj vodilna jugoslovanska tovarna zaves, katere delež se bo na prostoru nekdanje Jugoslavije – brž ko bodo vojni spopadi prenehali – spet nedvomno povečal, s svojim izvozom na zahodno-evropska tržišča še danes zagotavlja svojim delavcem visok osebnostni in le nekoliko manjši družbeni standard. Toda začasna izguba jugotrga ob prepočasnem razvoju podjetništva vendarle prinašata skrbi tudi v našo tovarno...

Toda za uvod vendarle kratek skok tri leta nazaj. 5. aprila 1989 mi je tedanja Naša skupnost objavila za takratne razmere naravnost »revolucionarno« polemiko o strankarskem pluralizmu, ko se je ZK še čvrsto oprijemala političnega pluralizma brez strankarske konkurence. Ta sestavek omenjam predvsem zato, ker vemo, s kakšno bliskovitostjo so se že nekaj mesecev pozneje dogajale spremembe v naši družbi: od ustanavljanja strank in nastanka koalicije DEMOS do prvih svobodnih večstrankarskih volitev in osamosvojitve Slovenije, vojne in navsezadnje do mednarodnega priznanja in vključitve v evropske (in kmalu tudi v svetovne) institucije. Ko danes gledamo ali poslušamo dogajanja v parlamentu, ki so mnogokrat ekscesna, pogosto slišimo, da smo z našo demokracijo vstopili v »otroški vrtec« demokracije.

Naj bo dovolj tega. V družbi je prišlo do številnih sprememb in čeprav smo še vedno v otroškem vrtcu demokracije, kot radi rečemo, je narejen velik preobrat. Vzpostavljen je konkurenčen prostor ali okvir z vlado – kakršna pač je – in opozicijo. V tovarnah – seveda z redkimi izjemami – je narejeno veliko manj. Prišlo je sicer do depolitizacije, vse drugo pa je ostalo v starih vajetih, zato upravičeno lahko rečemo, da je resnično podjetništvo še v zarodku. Spremembe v gospodarstvu capljajo daleč za spremembami v družbi, rezultat tega pa je životarjenje podjetij, naraščanje števila brezposelnih, delavcev na čakanju, tehnoloških presežkov, rezultat tega so ubiranja bližnjic v prelastinjenje, ustanavljanje najrazličnejših oblik mešanih družb, najrazličnejših predstavništev in predvsem velika naglica pri tem. Zmanjševanje števila zaposlenih, predčasno upokojevanje, nakupi delovne dobe, izdelave spiskov tehnoloških presežkov, delavci na čakanju ipd. nikakor niso pravi recept za izhod iz krize, še sploh, če k temu dodamo še ustanavljanje različnih mešanih družb, ki jih praviloma vodijo isti ljudje kot začetna družbena podjetja. Rešitev je v povečanju števila zaposlenih, ki pa

ga lahko zagotovi le inovativno, tržno naravnano podjetje, v katerem se menagerji ukvarjajo z razvojnimi programi, kjer je kakovost nekaj samoumevnega, podjetje, ki osvaja tudi evropsko tržišče z izdelki, na katerih je etiketa MADE IN SLOVENIA, podjetje, v katerem vedo, da je v ospredju vsega kupec in ne njihov izdelek, v katerem načrtno obvladujejo tržišče, znajo izkoristiti informativne medije in se zato načrtno ukvarjajo z javnostjo in tako naprej. Žal je takih podjetij premalo, vse preveč pa takšnih, v katerih so si vodilni delavci pred vsem navedenim za cilj izbrali preoblikovanje družbene lastnine in se čez noč (tovariši komunisti) prelevili v novodobne menedžerje (gospode), minulo delo generacij delavcev pa se polagom skozi knjižno prevrednotenje steka v njihove žepce. Če se ti trendi ne bodo zaustavili, bomo priče novih revolucij in tudi krvi.

Naj se na koncu vendarle vrnem k Velani. Jedro podjetja je zdravo, da smo odvisni od izvoza na zahodna tržišča, se vsi dobro zavedamo. Pred letom ali dvema se je zgodilo, da smo imeli več problemov z izpolnjevanjem izvoznih naročil. Potem nas je obiskal strokovnjak nemškega partnerja, ki je v dveh dneh ugotovil, da delavci delajo dobro, da je organizacija solidno zasnovana in da bodo odpadle vse težave, brž ko bomo poskrbeli za ustrezne surovine. Tako je tudi bilo. Danes je VELANA zasidrana v zahodni Evropi, kamor izvozi malodane 50 odstotkov svoje proizvodnje. Polovico preostanka prodamo v Republiki Sloveniji, preostali del pa bomo prodali v državah nekdanje Jugoslavije. Tako imamo v Zagrebu in Sarajevu, koder smo imeli industrijski prodajalni, zdaj organizirani družbi v mešani lastnini, ki ju vodijo naši ljudje. Gre torej za podvajanje funkcij, kar pa po njihovih zagotovilih ni sporno. Prihodnost in zlasti zakon o lastninjenju bosta prav gotovo stvari postavila na svoja mesta, vprašanje je le, koliko bo takrat še bogatejših in koliko golih, bosih in lačnih...

JOŽE PRAPROTIK

tečaj dvakrat tedensko, otroci so prevzeli nase dodatno učenje in dodatno načeli tudi denarnice svojih staršev (ok. 11.000 tolarjev). Starši lahko to svojo odločitev in investicijo sproti preverjajo. Če bodo zadovoljni, se bodo lahko poleti pridružili svojim otrokom (in drugim, kajpak) – tudi na prostem.

Se veliko uspehov in veliko lepega mladim tečajnikom z voditeljico Denise!

AM

KULTURA

V OBČINI MOSTE-POLJE

(nadaljevanje s 1. strani)

Elektrarna pri gradu Fužine pa naj bi bila tehnični spomenik. Letos je 190. obletnica smrti Jurija Vege. V zvezi s spominom na tega matematika, fizika in vojaškega strokovnjaka pripravljajo proslavo v rojstnem kraju Zagorici in preureditev njegove spominske sobe.

Da turistične kmetije niso le hrami z dobro domačo hrano in pijačo, dokazuje turistična kmetija Pri Krač in njen gospodar Tone Čič, ki ima v okviru kmetije urejen tudi razstavni prostor – Galerijo 19, v kateri je bilo v štirih letih več kot trideset razstav, ki vsekakor prispevajo k razvoju kraja in razmahu likovne-razstavne dejavnosti v občini.

V okviru doma Španski borci pa je tudi Jelovškov likovni salon, v katerem se je v minule desetletju vrstilo že veliko zanimivih in kakovostnih razstav.

V domu Španskih borcev deluje tudi gledališka skupina Moje gledališče, ki pripravlja otroške predstave in so jo predlagali za Župančičevo nagrado.

MILAN SKLEDAR

NAŠA OBČINA S POLICIJSKE PERSPEKTIVE

Še malo, pa se bo začela nova turistična sezona. Ne glede na to, kakšna bo, policiji bo vsekakor prinesla dolžene skrbi in dodatne dolžnosti. Teh dolžnosti pa bi bilo vsekakor veliko manj, če bi se tudi ljudje, ki odhajajo na dopuste, bolj potrudili in zaščitili svoje imetje.

Na policiji svetujejo, da tisti, ki se za dalj časa kam odpravljajo, ne smejo pozabiti na naslednje: Stanovanje ne sme izgledati prazno, zaradi tega nikoli ne spuščajte rolet. Telefon izklopite, saj nepridipravi največkrat ravno na ta način preizkušajo, kdo je doma in kdo ne. Dober sosed je zlata vreden, so rekli nekoč. Če takega imate, ga prosite, da vsake toliko časa pogleda, če je z vašim stanovanjem vse v redu. Dobro je tudi dodatno zavarovati vhodna vrata (na tržišču je že veliko število raznih cilindričnih vložkov, alarmnih naprav in ostalih varoval). Denarja in drugih vrednosti ne puščajte v predalih, saj so za to veliko bolj primerni bančni sefi, ki se jih da najeti za kratek čas in so sorazmerno poceni. Policiji ne bo treba tolikokrat vdreti v vaše stanovanje, če boste pred odhodom natančno pregledali svoje vodovodne naprave, zaprli plin...

Pri varovanju stanovanja vam bodo pomagali tudi policaji. Preden greste, se lahko oglasite na policijski postaji in jim poveste, kam greste in koliko časa boste tam. Ob rednih patrolah bodo policaji večkrat zapeljali tudi v vašo ulico in pogledali, če je z vašo hišo vse v redu. Ob kaki nepredvideni situaciji vas lahko na ta način tudi zelo hitro priključijo domov.

Z malo lažjim srcem boste lahko odšli v vodo tudi na kopalniščih Vevče in Kodeljevo, saj bodo tam organizirana varovanja lastnine.

Začela se je tudi sezona koles in mopedov. Na moščanski policiji pravijo, da bodo letos še posebno strogi, če bodo zalotili koga brez zaščitne čelade, ali pa izpita (kazen za vožnjo brez čelade na mopedu znaša 750 SLT).

● Poostrenih nadzorov vseh vrst bo v poletnih mesecih še več, kot ponavadi. Posebej opozarjajo lastnike lokalov, da se točno držijo predpisane obratovalnega časa, kar sedaj pri marsikomu ni v navadi.

● Čeprav je v naši občini veliko število beguncev, zaenkrat z njimi še ni nobenih problemov.

IZTOK STRŽINAR